

Bệnh trái rạ (Bệnh thủy đậu)

Bệnh trái rạ là bệnh gì?

Bệnh trái rạ (còn gọi là bệnh thủy đậu) là một bệnh rất hay lây do siêu vi varicella zoster gây ra.

Các triệu chứng của bệnh trái rạ là gì?

Triệu chứng thường xuất hiện khoảng 10 đến 21 ngày sau khi người ta tiếp xúc với siêu vi. Các triệu chứng ban đầu gồm có đột nhiên bị sốt nhẹ, cảm thấy mệt mỏi và yếu trong người. Sau đó sảy ngứa với mụn nước nhỏ bắt đầu xuất hiện trên đầu, rồi từ từ xuất hiện trên bụng, ngực hoặc lưng và cuối cùng lan ra cánh tay và cẳng chân. Mụn nước xuất hiện từng nhóm nhỏ (gọi là cụm) trong nhiều ngày. Những mụn nước này từ từ khô lại, đóng vảy và làm thành mào ghê. Thường trên ngực và sau lưng có nhiều mụn nước hơn là trên mặt, cánh tay hay dưới chân.

Bệnh trái rạ lây như thế nào?

Bệnh trái rạ lây từ người này sang người khác qua sự tiếp xúc trực tiếp với mụn nước hoặc qua không khí khi người bệnh ho hoặc hắt hơi. Người mắc bệnh trái rạ có thể lây bệnh cho người khác trong vòng 2 ngày trước khi các triệu chứng xuất hiện cho đến khi tất cả các mụn nước khô lại, đóng vảy hoặc làm thành mào ghê (thường là sau khoảng 5 ngày). Tuy nhiên, những người có hệ miễn nhiễm yếu sẽ lây bệnh cho người khác lâu hơn. Theo quy định của tiểu bang Massachusetts, người mắc bệnh trái rạ không được đi học hay đi làm cho đến khi tất cả các mụn nước khô lại và đóng vảy.

Bệnh trái rạ có nguy hiểm không?

Các biến chứng nghiêm trọng hiếm xảy ra nhưng bệnh trái rạ có thể làm cho da bị nhiễm trùng trầm trọng, gây ra sẹo, đưa đến bệnh viêm màng phổi và hư hại não bộ. Biến chứng nghiêm trọng xảy ra thường hơn nơi các em bé sơ sinh, phụ nữ mang thai, những người có hệ miễn nhiễm yếu và người lớn. Vi khuẩn nơi những người từng bị bệnh trái rạ, sau nhiều năm, có thể hoạt động trở lại và gây ra một chứng sảy đau nhức tên là bệnh giời leo (xem trang 3).

Những ai bị bệnh trái rạ?

- Bất cứ người nào chưa từng bị bệnh trái rạ hay chưa được chủng ngừa trái rạ đều có thể mắc bệnh. Bệnh xảy ra thường nhất nơi trẻ em dưới 15 tuổi.
- Em bé dưới 12 tháng còn quá nhỏ để chủng ngừa vì thế dễ mắc bệnh.

Quý vị phòng ngừa bệnh trái rạ như thế nào?

- Cách phòng ngừa bệnh trái rạ hữu hiệu nhất là chích thuốc ngừa.
 - Bảo vệ con em quý vị bằng cách cho các em chủng ngừa khi các em được 12-15 tháng tuổi. Các em cần được chích liều thuốc chủng ngừa thứ nhì khi các em được 4-6 tuổi. Nếu con em của quý vị đã lỡ thiếu một lần chích thuốc ngừa, hãy hỏi bác sĩ cho con em của quý vị chích thuốc cho đủ liều.

TIẾP THEO (trang 1 trên 3)

- Những ai từ 7 tuổi trở lên chưa bị bệnh trái rạ và cũng chưa được chích ngừa nên được chích 2 liều; người từ 7 đến 12 tuổi nên được chích 2 liều, mỗi liều cách nhau 3 tháng và những người từ 13 tuổi trở lên nên được chích 2 liều, mỗi liều cách nhau 4 tuần.
 - Những ai chưa từng bị bệnh trái rạ và chỉ được chích 1 liều thuốc chủng ngừa nên được chích liều thứ hai.
- Chích ngừa đặc biệt quan trọng cho những phụ nữ dự định có con (ít nhất là 1 tháng trước khi mang thai hoặc sau khi sinh), nhân viên y tế, và những người sống với người có hệ miễn dịch suy yếu.
 - Chủng ngừa trước khi phải tiếp xúc với bệnh trái rạ là cách phòng ngừa tốt nhất; tuy thế, chủng ngừa trong vòng ba đến năm ngày sau khi tiếp xúc với bệnh trái rạ cũng giúp bảo vệ được phần nào cho người ta không mắc bệnh.
 - Một số người chưa được chủng ngừa và chưa miễn nhiễm với bệnh (như em bé sơ sinh, phụ nữ mang thai và những người hệ miễn dịch yếu) cần gặp chuyên viên y tế ngay lập tức nếu họ bị tiếp xúc với người bị bệnh trái rạ, vì họ có thể được chữa trị (chích một mũi thuốc hoặc uống thuốc) để giúp bảo vệ cho họ trong một thời gian ngắn nếu họ chích thuốc hay uống thuốc ngay sau khi tiếp xúc với người bệnh.

Quy định của tiểu bang Massachusetts bắt buộc phải có giấy chứng minh đã miễn nhiễm với bệnh thủy đậu trước khi đi học, kể cả sinh viên đại học. Những nhóm khác, nhất là những người trong ngành y tế, cũng phải miễn nhiễm với bệnh thủy đậu.

Giấy tờ chứng minh miễn nhiễm gồm có:

- Văn bản chứng minh đã chích ngừa bệnh thủy đậu đủ đúng theo yêu cầu chủng ngừa để đi học của Massachusetts.
 - Massachusetts hiện đang dần dần áp dụng các yêu cầu chủng ngừa bệnh thủy đậu. Hầu hết các học sinh từ mẫu giáo đến đại học bắt buộc phải được chích 2 liều thuốc chủng ngừa bệnh thủy đậu hoặc có giấy tờ chứng minh đã miễn dịch. Một số học sinh, gồm trẻ em tại các trung tâm giữ trẻ và học sinh mầm non chỉ cần 1 liều hoặc có giấy tờ chứng minh đã miễn dịch. Để xem các yêu cầu chủng ngừa để đi học của Massachusetts hiện áp dụng, vui lòng vào trang mạng www.Mass.gov và tìm “immunization requirements” (“yêu cầu chủng ngừa”).
- Sinh tại Hoa Kỳ trước năm 1980 (*đối với nhân viên y tế hay phụ nữ đang mang thai, điều này không được xem là bằng chứng là họ đã miễn nhiễm*)
- Giấy tờ cho thấy kết quả xét nghiệm máu xác nhận là đã miễn nhiễm
- Giấy tờ do chuyên viên y tế cấp cho biết là được chẩn đoán bị bệnh trái rạ
- Giấy tờ do chuyên viên y tế cấp chứng minh đã bị bệnh giời leo (herpes zoster)

Phụ nữ mang thai có nên lo về bệnh trái rạ không?

Phụ nữ đang mang thai từng bị bệnh trái rạ hoặc đã chích ngừa trái rạ sẽ miễn nhiễm đối với bệnh này. Phụ nữ mắc bệnh trái rạ trong lúc đang mang thai thường dễ bị nhiều biến chứng trầm trọng hơn những người lớn khác. Trong một số trường hợp, bệnh trái rạ có thể truyền sang cho em bé sơ sinh. Phụ nữ đang mang thai chưa từng bị bệnh trái rạ và bị tiếp xúc với người bị bệnh trái rạ phải gặp bác sĩ ngay lập tức.

Quý vị có thể bị bệnh trái rạ nhiều lần không?

Có, nhưng trường hợp này rất hiếm xảy ra. Sau khi bị bệnh trái rạ, người ta thường được miễn nhiễm suốt đời và hầu hết mọi người không bị bệnh lần nào nữa. Tuy nhiên, vi khuẩn gây bệnh trái rạ sống trong cơ thể của quý vị mãi đời. Nhiều năm sau khi mắc bệnh, vi khuẩn này có thể làm cho quý vị bị một chứng sảy rất đau nhức gọi là bệnh giời leo (xem trang 3).

Thuốc chủng ngừa bệnh thủy đậu có an toàn không?

Có, thuốc này an toàn cho hầu hết mọi người. Tuy nhiên, cũng như bất cứ thuốc nào, thuốc chủng ngừa cũng có khả năng gây ra những vấn đề như nóng sốt, nổi sảy nhẹ, nơi chích bị đau trong một thời gian ngắn và những phản ứng dị ứng thuốc. Những vấn đề trầm trọng hơn thế rất hiếm xảy ra. Khoảng 70–90% người được chủng ngừa sẽ được bảo vệ không mắc bệnh trái rạ. Nếu những người đã được chủng ngừa có mắc bệnh trái rạ, thường là họ chỉ bị bệnh rất nhẹ.

Ai không nên chủng ngừa bệnh thủy đậu?

- Những người bị dị ứng trầm trọng với chất keo gelatin hoặc thuốc neomycin không nên chủng ngừa thủy đậu.
- Những người từng bị phản ứng có hại nghiêm trọng khi chích ngừa thủy đậu lần đầu không nên chích ngừa thủy đậu lần nữa.
- Phụ nữ mang thai không nên chích ngừa thủy đậu cho đến sau khi sanh.
- Những người bệnh ung thư, nhiễm HIV hoặc có những chứng bệnh khác làm hệ miễn nhiễm bị yếu nên tham khảo ý kiến bác sĩ hoặc y tá trước khi chích ngừa.
- Những người vừa được truyền máu hoặc cho dùng những sản phẩm từ máu gần đây nên tham khảo ý kiến bác sĩ để biết khi nào họ có thể chích ngừa bệnh trái rạ vì những sản phẩm này có thể tạm thời làm giảm công hiệu thuốc chủng ngừa.
- Những người đang bị bệnh vừa nhẹ hoặc bệnh nặng không nên chích ngừa cho đến khi hết sốt cũng như hết các triệu chứng khác.

Bệnh giời leo là bệnh gì?

Bệnh giời leo (còn gọi là bệnh herpes zoster) là một chứng nổi sảy trên da rất đau do siêu vi varicella zoster (cùng loại siêu vi gây bệnh thủy đậu) gây ra. Sau khi người ta hết bệnh trái rạ, virus vẫn còn lại trong cơ thể. Siêu vi này thường không gây vấn đề gì; tuy nhiên, siêu vi này có thể hoạt động trở lại sau nhiều năm, gây ra bệnh giời leo. Tiếp xúc trực tiếp với sảy của người bị bệnh giời leo có thể làm cho người chưa từng bị bệnh trái rạ hoặc chưa chủng ngừa đúng bị bệnh trái rạ. Hiện nay có thuốc chủng ngừa bệnh giời leo cho người lớn từ 60 tuổi trở lên.

